

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Toelichting sessie gemeenteraad ondermijning, d.d. 6 maart 2024
Uw kenmerk	--
Ons kenmerk	2024-040565
Dienst	Veiligheidsdomein
Sector	Juridische & Veiligheidszaken
Contact	14 058, J. Etoré
Bijlagen	--
Datum	27-02-2024

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de week van 12 februari 2024 heeft u onze uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan een informatieve sessie van uw raad, zodat u input kunt leveren op het plan van aanpak van ondermijning. Hiervoor is op 6 maart 2024 van 16:00 tot 18:00 uur een werksessie georganiseerd met uw raad. In deze brief treft u ter voorbereiding een nadere toelichting aan voor die sessie.

Inleiding

Drugsdealers op klaarlichte dag in de straat, een hennepkwekerij bij de burens, een prostitutieplek in een woonwijk, intimidatie van jongeren om klusjes te doen, geweldsincidenten, zorgfraude en verloedering van panden, een compleet ingericht drugslab voor crystal meth in Miedum. Het zijn slechts een paar voorbeelden van ondermijnende criminaliteit. Dit komt voor in heel Nederland en dus ook in Friesland en Leeuwarden. De gevolgen van ondermijning treffen met name onze meest kwetsbare burgers, kwetsbare wijken en geïsoleerde plekken in ons landelijk gebied. Waar sommigen veel geld verdienen aan ondermijnende criminaliteit, dragen anderen de gevolgen. Het onderzoek 'Leeuwarder Ondermijning' heeft aangetoond dat ook Leeuwarden te maken heeft met een fors ondermijningsvraagstuk. De recente explosie in een drugslab in een woonwijk in Rotterdam waarbij drie doden zijn gevallen, toont de urgentie eens te meer aan. De gemeente wil nog meer optreden tegen ondermijning: onze kwetsbare inwoners beschermen en barrières opwerpen tegen kwaadwillenden die van hen profiteren of legale structuren misbruiken voor eigen gewin.

We willen een veilige omgeving voor mensen die wonen, werken of recreëren in de gemeente Leeuwarden. Dit doen we als gemeente niet alleen, maar samen met onze partners in het onderwijs, op straat en in de wijken. De inzet van de gemeente in de aanpak van ondermijning gebeurt samen met onze partners: van scholen, jongerenwerk en zorgpartijen tot ondernemersverenigingen en brancheorganisaties, van jeugdreclassering en politie tot OM en douane. Ook partijen als notarissen en banken komen steeds nadrukkelijker in beeld in hun hoedanigheid als poortwachter.

Georganiseerde criminaliteit en ondermijning

De opsporing en vervolging van georganiseerde criminaliteit is een taak voor politie en OM. Deze organisaties hebben hiervoor bijzondere bevoegdheden. Met de term 'ondermijning' worden met name bedoeld de schadelijke effecten die georganiseerde criminaliteit heeft op de lokale samenleving: op de leefbaarheid in wijken, op het leven van (kwetsbare) inwoners en ook op de integriteit van de overheid en overheidsinstanties. Denk daarbij aan misstanden in de vastgoedwereld waardoor kwetsbare inwoners in verloederde panden wonen, al dan niet in combinatie met zorgtrajecten. Of onder druk worden gezet om woonruimte beschikbaar te stellen aan criminelen en vanwege afhankelijkheid van huisvesting hier moeilijk weerstand aan kunnen bieden. Denk aan jongeren in armoede die worden verleid om een klusje te doen voor veel geld, maar vervolgens niet meer uit die criminele wereld kunnen komen. Maar ook het ontstaan van gevaarlijke situaties door drugslabs of hennepkwekerijen in woonwijken of op bedrijventerreinen. De gemeente kan maatregelen nemen om deze situaties zo veel mogelijk te voorkomen en te beëindigen.

Rol gemeente

De gemeente kan in haar aanpak van ondermijning belemmeringen opwerpen tegen de praktijken van malafide personen of organisaties. Bijvoorbeeld door regels in te stellen waardoor deze personen en bedrijven, bijvoorbeeld vastgoed- en zorgondernemers, strenger kunnen worden getoetst voordat zij in Leeuwarden hun werkzaamheden mogen uitvoeren. Of door voorwaarden te verbinden aan vergunningen en toezicht te houden op naleving daarvan. Door meer zichtbaar te zijn op straat en middels handhaving en specifieke controles misstanden te ontdekken en aan te pakken. Aanpakken kan bijvoorbeeld door het inzetten van bestuurlijke maatregelen, zoals het sluiten van een woning of (bedrijfs)pand of het opleggen van een last onder dwangsom. Of door het intrekken van een vergunning wanneer de voorwaarden zijn overtreden, zodat de ondernemer zijn werkzaamheden niet kan voortzetten.

Daarnaast kan de gemeente inzetten op (sociale) preventie door inwoners en ondernemers bewust te maken van de risico's van ondermijning en hen weerbaarder te maken hiertegen. Door informatie te geven over wat ondermijning is, hoe je het herkent, waar je je zorgen kunt melden. Ook kan de gemeente (kwetsbare) inwoners helpen door ondersteuning en een vangnet te bieden bij problemen omtrent inkomen, huisvesting, onderwijs of zorg.

Versterkte inzet op aanpak ondermijning

In de Veiligheidsagenda 2023-2026 is het thema ondermijning genoemd als één van de prioriteiten. De onderzoeken naar drugsresten in het rioolwater en naar ondermijning in Leeuwarden hebben de urgentie hiervan benadrukt. Het college is daarom bezig met het opstellen van een Plan van Aanpak/Uitvoeringsplan Ondermijning, waarin deze inzichten worden meegenomen en de aanpak verder wordt geconcretiseerd en waar nodig geïntensiveerd. Ook de voorgenomen besteding van de extra middelen die de raad heeft toegekend wordt hierin meegenomen.

Het vaststellen van het Plan van Aanpak/Uitvoeringsplan is een bevoegdheid van ons college. De raad heeft op meerdere momenten haar betrokkenheid getoond bij dit thema. Om die reden hoort het college graag in een vroeg stadium uw aandachtspunten, zodat deze kunnen worden meegenomen bij de totstandkoming van het Plan van Aanpak.

Bouwstenen van het Plan van Aanpak

In het plan van aanpak/uitvoeringsplan zal aandacht zijn voor verschillende aspecten en onderdelen van de aanpak van ondermijning. Denk hierbij onder andere aan:

- Versterken van bewustwording en weerbaarheid van inwoners, ondernemers en de overheid;
- Versterkte aanpak van misstanden in de vastgoedwereld;
- Versterkte inzet op kwaliteit en resultaat van zorgaanbieders en zorgtrajecten;
- Voortzetten en versterkte aanpak van drugshandel, drugsoverlast en negatieve effecten van drugsgebruik;
- Voortzetten van aanpak van mensenhandel en misstanden in de prostitutiesector;
- Vergroten weerbaarheid tegen cyberdreigingen.

Om dit uit te kunnen voeren is in ieder geval nodig ('het hoe'):

- De gereedschapskist op orde: maximaal gebruik maken van de mogelijkheden die wet- en regelgeving bieden voor de bestuurlijke aanpak van ondermijning. Zoals het verkennen van een vergunningsplicht voor specifieke panden, branches of gebieden waardoor Bibob-toetsing mogelijk wordt, het toevoegen van ondermijningsartikelen aan de APV of het verkennen van mogelijkheden voor de inzet van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek of een verhuurdersvergunning;
- Voldoende uitvoeringscapaciteit om de aanpak waar te maken. Zoals het oprichten van een gemeentelijk Bibob-bureau waarin expertise en capaciteit gebundeld worden. Dit vraagt echter nog wel een integrale afweging;
- Integrale samenwerking, zowel binnen de verschillende gemeentelijke afdelingen als tussen gemeente en partners (regionaal en landelijk, publiek en privaat). Denk hierbij aan bestaande vormen van integrale samenwerking zoals binnen RIEC-verband of het opzetten van een specifiek interventieteam.

Informatieve sessie 6 maart 2024

Tijdens de informatieve sessie op 6 maart aanstaande haalt het college graag uw input en aandachtspunten op aan de hand van bovenstaande aspecten.

In de verwachting u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*